

Kádár és Kucsera

2011 október 25. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

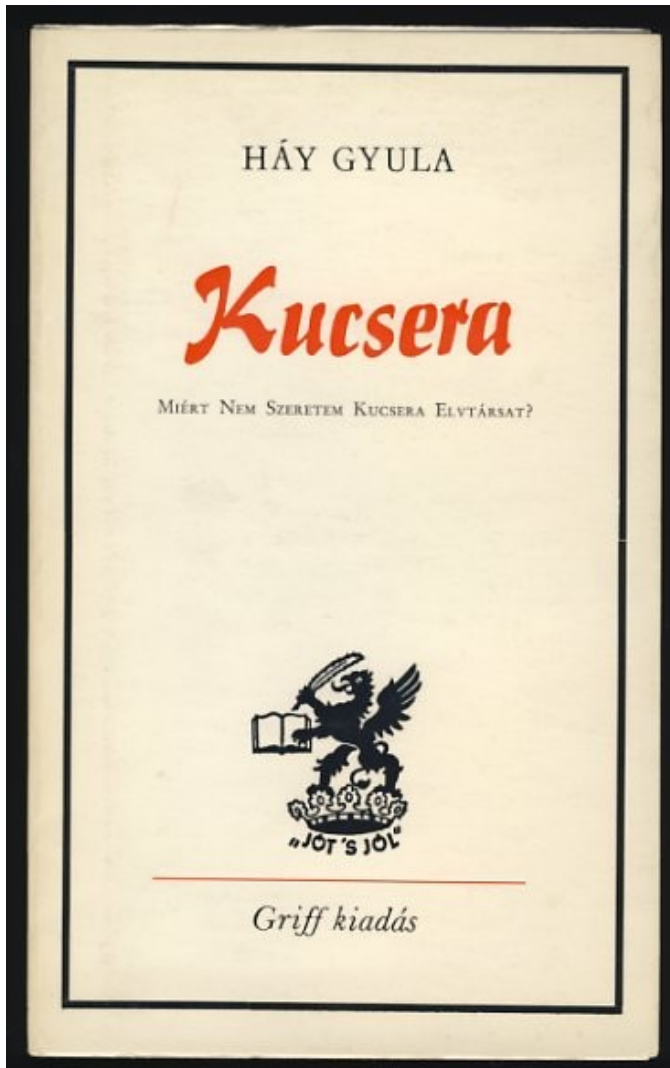
- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Hogy mivel is kezdődött 1956? Kiábrándult kommunisták kezdtek leleplezni azt az önkényuralmat, amelynek felépítésében vakon segédkeztek. Csakhogy volt egy alapvető tévedésük. „Nem az ideákkal van a baj, hanem azok helytelen alkalmazásával” – mondogatták.

A marxizmus forradalmi és radikális szókinccse az új, fiatal értelmiségben lázadást szült az uralmi gyakorlat – amit akkor személyi kultusznak neveztek –, s annak képviselői ellen. Azt hitték, hogy a munkásosztály a rendszer oldalán áll, mert az ideológia szerint az az övék, munkásoké. (Vájtűltek naiv hite volt, hogy az elégedetlenség forrása a munkásság körében sem lehet más, mint a szocializmus építését vezető objektív törvények megsértése, pedig ami fájt ott lenni, az az életszínvonal volt. A kelet-európai s a magyar munkás is vezetőivel ellentétben a harmadik világban élt.) A fiatal értelmiségiek csak nagytakarításra és új kezdetre vágytak. Az egyetemisták függetleníteni akarták magukat a párt ifjúsági szervezetétől, a DISZ-től, s Pesten és Szegeden lázasan formálták lengyel mintára a magyar október programját. Déry Tibor a szocialista hazafiságot elemezgette. Háy Gyula pedig, akinek a Mért nem szeretem Kucserát? című írása oly nagy vihart kavart Rajk temetése napján, csak új színdarabjának bemutatójára készült.

Háy Kucserája nem más, mint a kommunista Tartuffe, párttagkönyvvel a zsebében, aki bármit és bárkit hajlandó feláldozni az anyagi érvényesülés oltárán. S amit a kor szereplői nem tudhattak róla: tulajdonképpen már nem a Rákosi–Gerő-féle „személyi kultusz”, hanem az eljövendő kádári konszolidáció kulcsfigurája volt. Nagy Imrét mint „magyar Gomulkát” emlegették, s a párttagságától megfosztott Farkas Mihálynak, a bukott honvédelmi miniszternek a perére úgy vártak az emberek, mint egy mindent elmagyarázó, leleplező szocialista tandrámára. Mi sem volt idegenebb az akkori gondolkodástól, hogy privatizálni kéne az állami vagyont vagy hogy a szocializmus nem más, mint „politikai kapitalizmus” a maga feloldhatatlan ideológiai és anyagi ellentmondásaival. Amit az emberek nem akartak, az a rendőrállam, az orosz megszállás és a nyomor volt. Ahogy egy jugoszláv megfigyelő fogalmazta lenini stílusban az akkori Magyarországról: „Az emberek itt nem hajlandók élni tovább a régi módon, ahogy a párt vezetői sem képesek már a régi módon uralkodni. Egy forradalomhoz az összes feltétel adva van! Vajon ki fogja azt vezetni, amikor a munkásosztály zavarodott, a pártvezetőség pedig az események után kullog?”

Ha éles szemű megfigyelők már borúsan fogalmazták ellette is, nálunk még október 23-án sem gondolt senki forradalomra. A Bem-szoborhoz az írószövetség székháza előtti szervezték a békés demonstrációt, de az óriásira dagadt tömegben az értelmiség megmondóemberei elvesztették befolyásukat, s Nagy Imre is félreértette a

helyzetet, hiszen a Parlament el?tt csak az „új szakasz” politikájának folytatását, azaz a szocializmus építése során mutatkozó „hibák” kijavítását ígérte. A magyar származású L. Balog-Bain – akit amerikai haditudósítóként s kiváló riporterként tartottak számon Nyugaton – a helyszínen volt. Meghallgatta Ger? provokatív beszédét, a rádióhoz hajtott – ahol már l?ttek –, megnézte a ledöntött Sztálin-szobrot, majd az írószövetségbe ment. Ott egyetértettek abban, hogy a diákok követeléseit be kell olvasni, Ger? mondjon le, és Nagy Imrét nevezzék ki miniszterelnöknek. Balog-Bain nem hitte, hogy Nagy Imre kész és érett a történelem által neki kijelölt szerepre.

Tudni lehetett, hogy szovjet csapatok közelednek. A riporter hajnali fél négykor találkozott az els? orosz tankoszloppal az akkori Molotov, ma Vigadó téren. A közelebbi orosz támaszpontok elhelyezéséb?l és a tankok sebességéb?l kiszámolta, hogy behívásukra 23-án este hat és hét óra közt kerülhetett sor, amikor még teljesen a Ger?–Heged?s-klikk kezében volt a hatalom, a tüntetések pedig szépen, békésen folytak. Balog-Bain a forradalom egyes fázisait elemezve „els? hadseregnek” azokat az írókat, újságírókat, mérnököket, hivatásos sportolókat, diákokat és m?vészeket nevezi, akiket a rezsim a legjobban elkényeztetett. Az október 23-i lázongó egyetemisták – jegyzi meg – a korábban nagy gonddal kiválasztott munkás, paraszt és pártfunkcionárius családok gyerekeib?l kerültek ki. Követeléseik jellege morális volt: az igazság és emberség helyreállítása. A személyi kultusznak legyen vége, a b?nösök lakoljanak! A következ? nap, 24-én jelent meg a „második hadsereg”, amelynek még mindig diákok képezték a magját, de tömegesen vették kezükbe a fegyvert a munkásfiatalok. A véres csütörtök – a Parlament el?tti vérengzés – mozgósítja az egész társadalmat, s szinte mindenki türelmetlenül követeli a szovjet csapatok azonnali kivonását Magyarországról.

Milyen távoli is ez az 1956 mai szemmel! A munkástanácsok, a forradalom talán legdemokratikusabb képz?dményei – az els? 1956. október 24-én alakult az Egyesült Izzóban – gyanakodva és bizalmatlanul fogadtak bármit, ami a nagyüzemek magánosítására, esetleg visszaadására vonatkozott. Az államra nem voltak kíváncsiak, de az állami tulajdonra, arra igen. Azt kezelésükbe vették. Közösségi gondolkodásmód jellemezte ?ket, mind a nyugati magántulajdonon alapuló, mind a keleti, államszocialista (vagy államkapitalista) modellt elvetették. Valami mást, valami újat akartak. Csakhogy a második szovjet invázióval helyreállt a „világ rendje”. Kádár pedig nekilátott, hogy némi akasztgatás és 22 ezer ember elítélése után végrehajtsa Nagy Imre reformprogramját, mérsékelt formában kormánya – bár ezt haláláig makacsul tagadta – ett?l vált „forradalmivá”.
Tamáska Péter, magyarhirlap.hu

Ajánló